

MEZOPOTAMYA VE ANADOLU MEDENİYETLERİNİN ORTAK KÜLTÜREL MİRASA KATKILARI

Mezopotamya Medeniyetleri

Mezopotamya, Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölgeye verilen isimdir.

- Bu bölge, verimli topraklara ve uygun iklim koşullarına sahip olduğu için tarih boyunca insanların yerleşip tarım yapabildiği önemli bir alan olmuştur.
- Bu nedenle Mezopotamya'ya “**Münbit Hilal**” (verimli topraklar) denilmiştir.
- Mezopotamya, tarih boyunca birçok önemli medeniyete ev sahipliği yapmıştır.
- Bunların başlıcaları **Sümerler, Babilliler** ve **Asurlulardır**.
- Bu medeniyetler bilim, sanat, hukuk, ticaret ve yazı gibi alanlarda insanlık tarihine çok önemli katkılar sağlamıştır.

SÜMERLER

- Sümerler, bilinen en eski Mezopotamya medeniyetidir. MÖ 4000–2350 yılları arasında yaşamışlardır.
- **Ur, Uruk, Lippur ve Lagaş** gibi şehirlerde şehir devletleri (site) hâlinde yaşamışlardır.
- Bu şehirlerin etrafı surlarla çevrilmiş ve her birini bir kral yönetmiştir.

Yazının İcadı

- Sümerler, tarım ürünlerini kaydetmek için çivi yazısını icat etmişlerdir (MÖ 3200).
- Yazının icadıyla tarihi çağlar başlamıştır.
- Çivi yazılı kil tabletler, tarihteki ilk kitap örnekleri kabul edilir.

Hukuk

- Sümer Kralı **Urukagina**, tarihte bilinen ilk yazılı kanunları hazırlatmıştır.
- Bu kanunlar sayesinde toplumda adalet sağlanmaya çalışılmıştır.

Bilim ve Matematik

- 60'lık sayı sistemi bulunmuştur.
- Saat, dakika ve saniye kavramlarının temeli atılmıştır.
- Bir çemberin 360 derece olduğu hesaplanmıştır.

Zigguratlar

- Sümer şehirlerinde ziggurat adı verilen çok katlı yapılar bulunur.
 - **Üst katlar:** Gözlemevi (astronomi)
 - **Orta katlar:** Okul ve yönetim
 - **Alt katlar:** Tahıl ambarı
- Zigguratlar aynı zamanda kütüphane ve arşiv olarak da kullanılmıştır.

Tekerlek

- Sümerler, tekerleği önce çömlek yapımında, sonra taşıma ve savaş arabalarında kullanmışlardır.

BABİLLİLER

- Babilliler, Mezopotamya'da tek merkezden yönetilen bir devlet kurmuşlardır.
- Başkentleri **Babil**'dir.

Mimari

- Babil Asma Bahçeleri (Dünyanın Yedi Harikası)
- İhtar Kapısı
- Marduk Zigguratu
- Bu eserler günümüzde UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır.

Hukuk

- Babil Kralı **Hammurabi**, **Hammurabi Kanunları**'nı hazırlatmıştır.
 - Bu kanunlar “**kısasa kısas**” anlayışına dayanır.
 - Toplumsal düzenin sağlanmasına katkı sağlamıştır.

ASURLULAR

- Asurluların başkenti **Ninova**'dır.
- Ticarete çok gelişmişlerdir.

Ticaret ve Yazı

- Anadolu'da ticaret kolonileri kurmuşlardır.
- En önemli ticaret merkezi **Kültepe (Kayseri)**'dir.
- Burada bulunan 20 binden fazla çivi yazılı tablet, Anadolu'daki ilk yazılı belgelerdir.

Kütüphane

- Asur Kralı **Asurbanipal**, dünyanın en eski kütüphanelerinden biri olan **Asurbanipal Kütüphanesi**'ni kurmuştur.

Haberleşme ve Su Yapıları

- Posta teşkilatı kurulmuştur.
- Barajlar yapılarak su ihtiyacı karşılanmıştır.

Anadolu Medeniyetleri

- Anadolu, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.
- Bunların başlıcaları **Hititler**, **Lidyahılar** ve **İyonyalılarıdır**.

HİTİTLER

- Hititlerin başkenti Hattuşa (Boğazköy/Çorum)'dur.

Tarih ve Yönetim

- Krallar, yaşanan olayları “**anal**” adı verilen **yıllıklara** yazdırmıştır.
 - Bu durum **tarafsız tarihçiliğin** başlangıcı sayılır.
- **Pankuş Meclisi** adlı danışma meclisi kurulmuştur.
- Kraliçelere **Tavananna** denilmiştir.

Hukuk ve Diplomasi

- Kadeş Antlaşması, tarihteki ilk yazılı uluslararası barış antlaşmasıdır.
- Antlaşmanın bir nüshası BM binasında sergilenmektedir.

LİDYALILAR

- Lidyalıların başkenti **Sardes**'tir.

Ticaret

- Kral Yolu'nu kullanmışlardır.
- Tüccarların mallarını koruyarak sigortacılığın temellerini atmışlardır.

Para

- Parayı icat eden medeniyettir.
 - Ticaret hızlanmış, ekonomi gelişmiştir.

İYONYALILAR

- İyonyalıları, şehir devletleri hâlinde yaşamışlardır.

Bilim ve Sanat

- Hipokrat (tıp)
- Herodot (tarih)
- Pisagor (matematik)
- Thales (matematik)

Mimari

- Efes Antik Kenti
- Artemis Tapınağı
- İyonyalıları, bilimin özgür ortamda gelişmesini sağlayarak bilimsel düşüncenin yayılmasına katkı sağlamıştır.

Mezopotamya ve Anadolu medeniyetleri;

Yazı
Hukuk
Bilim
Mimari
Ticaret

gibi alanlarda yaptıkları çalışmalarla **bugünkü uygarlığın temelini atmışlardır**. Bu eserler ve bilgiler, tüm insanlığa ait olduğu için **ortak kültürel miras** olarak kabul edilir.

KAZANIM DEĞERLENDİRME TESTİ

1. Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan, verimli toprakları nedeniyle "Münbit Hilal" olarak adlandırılan bölge hangisidir?

- A) Anadolu
- B) Mezopotamya
- C) Orta Asya
- D) Avrupa

2. Sümerlerin inşa ettiği, en üst katı gözlemevi (rasathane) olarak kullanılan çok katlı tapınaklara ne ad verilir?

- A) Anal
- B) Pankuş
- C) Ziggurat
- D) Sardes

3. Tarihte ilk yazılı hukuk kurallarını (Lagaş Kralı Urukagina tarafından) oluşturan medeniyet hangisidir?

- A) Babilliler
- B) Hititler
- C) Lidyalılar
- D) Sümerler

4. "Kısasa kısas" esasına dayanan ve oldukça sert olan Hammurabi Kanunları hangi medeniyete aittir?

- A) Babilliler
- B) Asurlular
- C) İyonyalılar
- D) Sümerler

5. Anadolu'ya yazıyı getirerek Anadolu'da tarih çağlarının başlamasını sağlayan Mezopotamya medeniyeti hangisidir?

- A) Babilliler
- B) Asurlular
- C) Sümerler
- D) Hititler

6. Hititlerin, tanrılarına hesap vermek amacıyla yaşadıkları olayları kaydettikleri ve tarafsız tarihçiliğin başlangıcı sayılan yıllıklar hangisidir?

- A) Ziggurat
- B) Site
- C) Anal
- D) Pankuş

7. Tarihteki ilk yazılı uluslararası barış antlaşması olan "Kadeş Antlaşması" hangi iki devlet arasında imzalanmıştır?

- A) Sümer - Asur
- B) Hitit - Mısır
- C) Lidya - İyonya
- D) Babil - Sümer

8. Parayı icat ederek takas usulüne son veren ve Kral Yolu üzerinde ticaret yapan Anadolu medeniyeti hangisidir?

- A) Lidyalılar
- B) Hititler
- C) İyonyalılar
- D) Asurlular

9. Hipokrat, Herodot ve Pisagor gibi önemli bilim insanlarının yetiştiği, özgür düşünce ortamına sahip medeniyet hangisidir?

- A) Babilliler
- B) Hititler
- C) İyonyalılar
- D) Sümerler

10. Dünyanın yedi harikasından biri kabul edilen "Babil'in Asma Bahçeleri" hangi hükümdar tarafından eşi için yaptırılmıştır?

- A) Hammurabi
- B) Nabukadnezar
- C) Urukagina
- D) Asurbanipal

BOŞLUK DOLDURMA ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki cümleleri ders notundaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

(Ziggurat, Kadeş, Pankuş, Anal, Asurlar, Tekerlek, Çivi Yazısı, Sardes, Kral Yolu, Bilim)

1. Sümerler, insanlık tarihinin en önemli buluşlarından biri olan _____ 'i icat ederek ulaşımı kolaylaştırmışlardır.
2. Sümerlerin bulunduğu _____ , insanlık tarihinin en büyük buluşlarından biri kabul edilir.
3. Dünyanın ilk kütüphanesini kuran Mezopotamya medeniyeti _____ dir.
4. Hitit krallarının yanında devlet işlerini görüşen danışma meclisine _____ denir.
5. Hititlerin Mısırlılarla imzaladığı _____ Antlaşması'nın bir nüshası bugün BM binasında sergilenmektedir.
6. Lidyalıların başkenti _____ şehridir.
7. Efes Antik Kenti ve Artemis Tapınağı, _____ medeniyetinden kalan mimari eserlerdir.
8. Lidyalılar, ticareti geliştirmek için Mezopotamya'ya kadar uzanan _____ 'nu kullanmışlardır.
9. Sümerlerde tapınakların alt katları _____ deposu olarak kullanılırdı.
10. İyonyalılar, ** _____ **sel düşüncenin yayılmasına öncülük etmişlerdir.

DOĞRU - YANLIŞ ETKİNLİĞİ

Cümlelerin başına bilgi doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. () Mezopotamya medeniyetleri arasında Sümerler, Babilliler ve Asurlular yer alır.
2. () Asurlular, Anadolu'ya yazıyı getirerek Anadolu medeniyetlerini etkilemişlerdir.
3. () Lidyalılar, sigortacılığın temellerini atan ticaret politikaları izlemişlerdir.
4. () Hitit kralları, anaları sadece zaferlerini anlatmak için yazmışlardır.
5. () Babil Kulesi, dünyanın en yüksek zigguratı olarak kabul edilir.

6. () İyonyalılar şehir devletleri (site) hâlinde yaşamışlardır.
7. () Kadeş Antlaşması tarihteki ilk sözlü barış antlaşmasıdır.
8. () Sümerler, dört işlemi kullanarak matematik ve astronomide gelişmişlerdir.
9. () Hipokrat, tıp alanında çalışmalar yapmış bir İyonyalı bilim insanıdır.
10. () Mezopotamya, sadece hayvancılık yapmaya uygun olduğu için tercih edilmiştir.

EŞLEŞTİRME ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki medeniyetleri onlarla özdeşleşen en önemli kavramlarla eşleştiriniz.

Medeniyet	Cevap	Önemli Kavram / Eser
1. Sümerler	C	A. Kadeş Antlaşması ve Anal Yıllıkları
2. Babilliler		B. Para, Kral Yolu ve Sigortacılık
3. Asurlular		C. Ziggurat, Tekerlek ve Çivi Yazısı
4. Hititler		D. Özgür Düşünce, Hipokrat ve Efes
5. Lidyalılar		E. Hammurabi Kanunları ve Asma Bahçeler
6. İyonyalılar		F. Kütüphane ve Anadolu'ya Yazının Taşınması

CEVAP ANAHTARI

1. Çoktan Seçmeli Test:

1-B, 2-C, 3-D, 4-A, 5-B, 6-C, 7-B, 8-A, 9-C, 10-B

2. Boşluk Doldurma:

1-Tekerlek, 2-Çivi Yazısı, 3-Asurlar, 4-Pankuş, 5-Kadeş, 6-Sardes, 7-İyonyalılar, 8-Kral Yolu, 9-Tahıl, 10-Bilim

3. Doğru-Yanlış:

1-D, 2-D, 3-D, 4-Y (Tanrıya hesap vermek için doğruları/yenilgileri de yazdılar), 5-D, 6-D, 7-Y (İlk yazılı antlaşmadır), 8-D, 9-D, 10-Y (Tarım ve su kaynakları için tercih edilmiştir).

4. Eşleştirme:

1-C, 2-E, 3-F, 4-A, 5-B, 6-D